

ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirket, bir ünvana sahip esas sermayesi muayyen ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mamelikiyle mesul bulunan, ortakların mesuliyeti taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile mahdat bir sermaye şirkettir.

Hukuki anlamda kuruluş, anonim şirketin malvarlığı, organlar ve sair niteliklerle en azından kanunun emrettiği ölçüde donatılmış olarak tüzel kişilik kazanmasıdır. Bunun için Türk Ticaret Kanunu belirli usuller emretmiştir. Kuruluş seçilen türe göre belirli safhalar halinde cereyan eder. Bu safhalar kanun tarafından düzenlenmiştir, biri tamamlanmadan ötekine geçilemez. Anonim şirketler ani ve tedrici olmak üzere iki şekilde kurulurlar.

Ani kuruluş şirket paylarının tamamının kurucular tarafından taahhüt edilmesiyle olur.

Tedrici kuruluş ise, bir kısım payların kurucular tarafından taahhüt olunması ve geri kalan kısım için de halka müracaat edilmesi suretiyle olur.

Anonim Şirketlerin Kuruluş İşlemleri

Ana sözleşmenin hazırlanması, kurucular tarafından imzası ve kurucuların imzaların noterce tasdik edilmesi;

Ana sözleşme yazılı olarak yapılır. Özel kanun hükümlerine göre kurulanlar hariç en az 5 kurucu ortak (hakiki ve hükmü şahıs) ana sözleşmeye imza eder ve bu imzalar notere tasdik ettirilir.

Şirket ana sözleşmesinde Türk Ticaret Kanununun 279 ncu maddesinde sayılan hususların yer alması zorunludur. Kanuna aykırı olmayan diğer ihtiyari hükümler de ana sözleşmeye konabilir.

Ana Sözleşmede Bulunması Zorunlu Olan Hususlar

Kuruluş:

Bu maddede, şirketin kuruluş şekli (ani veya tedrici), kurucuların adı ve soyadı, ikametgah adresleri ve uyrukları belirtilir. Ayrıca anonim şirket bir ticaret şirket nev'in çevrilmesi suretiyle kuruluyorsa bunun, velayet veya kayyum altında bulunan kurucuların kuruluş anında kimler tarafından temsil edildiğinin de bu maddede belirtilmesi gerekir.

Unvan:

Bu maddede şirket ünvanı yer alır. Anonim şirket ünvanının Türkiye genelinde korunması mecburiyeti bulunmaktadır. Bu itibarla tespit edilen ünvanın daha önce her hangi bir ticaret sicilinde tescil edilmemiş olması gerekir. Ünvanında işletme konusunun gösterilmesi ve anonim şirket kelimesinin bulunması şarttır. Ünvanında gerçek bir şahsın adı soyadı bulunduğu takdirde şirket nev'ini gösteren ibareler kısaltılmış olarak yazılması caiz değildir.

Ticaret ünvanı Türkçe olarak tespit edilir. Ünvanında yer alan muhayyel adlar da Türkçe olmalıdır. Ancak, şirketin faaliyet konusuna giren mal veya hizmetin tanıtıcı ad veya markasının yabancı dilde olması ya da Türkçe karşılığının bulunmaması hallerinde ve yabancı sermayeli şirketlerde ticaret ünvanında yabancı kelime bulunmasına izin verilebilir. Ünvanında "Türk, Türkiye, Milli ve Cumhuriyet" kelimelerinin kullanılabilmesi ancak Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Maksat ve Konu:

Anonim şirketler yasak olmayan her türlü iktisadi maksat ve konular için kurulabilir. Ancak, ana sözleşmede şirket mevzuunun hudutlarının açıkça gösterilmiş olması şarttır. (TTK. Madde 271)

- Bankacılık, Sigortacılık, Özel Finans Kurumu, Aracı Kurum, Holding, Radyo Televizyon Yayıncılığı, Döviz Büfesi İşletmeciliği, Faktoring, Finansal Kiralama ile Fuarcılık faaliyetinde bulunmak üzere kurulacak olan anonim şirketlerin münhasıran bu amaçla kurulmaları gerekmektedir.

- Hayat sigortaları ve zorunlu sigortalarla sınırlı olarak yetki verilen acenteler hariç, sözleşme yapmaya prim tahsiline yetkili sigorta acenteleri, acentelik dışında başka bir ticari faaliyetle uğraşamazlar.

- Şirketler Mer'i mevzuat hükümleri dairesinde genel bütçeye dahil dairelere katma bütçeli idarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara kamu menfaatlerine yararlı sayılan derneklere, bilimsel araştırma geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurumlara ve kuruluşlara üniversitelere, öğretim kurumlarına ve bu gibi kişi veya kurumlara yardım ve bağışta bulunmanın dışında hibe ve bağışta bulunamazlar.

Merkez:

Şirketin merkezi ile adresi bu maddede gösterilir. Yine bu maddede İç Ticaret 2003/3 sayılı Tebliğ gereğince "adres değişikliğinde yeni adres ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirilir. Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içerisinde tescil ettirmemiş şirket için bu durum fesih sebebi sayılır." Hükmünün ana sözleşmeye konulması zorunlu hale getirilmiştir.

Süre:

Anonim şirketler belli bir süre için veya süresiz olarak kurulabilir. Şirket süresiz olarak kuruluyor ise bunun ana sözleşmede açıkça belirtilmesi zorunludur. Şirketin süresinin otomatik olarak uzayıp kısalabileceğine dair hüküm konulamaz. Şirketin süresi ancak ana sözleşmeyi değiştirmek suretiyle uzatılıp kısaltılabilir.

Sermaye:

Anonim şirketlerin sermayesi özel mevzuatı gereği daha fazla sermaye ile kurulabilen şirketler hariç olmak üzere en az 50 milyar Türk Lirası olması gerekir.

Ana sözleşmede; şirket esas sermayesinin miktarı ile her payın itibari kıymetinin Türk Lirası olarak gösterilmesi ve sermayenin ödeme suret ve şartlarının belirtilmesi zorunludur.

Buna göre, özel kanunlarındaki hükümler saklı kalmak üzere ana sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinde sermayenin muvazaadan arı şekilde tamamen taahhüt edildiği ve nakdi sermayenin 1/4 ünün ödendiği veya şirketin kuruluşunun tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde kalanın da en geç üç yıl içerisinde olmak üzere ödeneceği belirtilecektir. Şahsi emek ve ticari itibar anonim şirkete sermaye olarak konulamaz. Üzerinde takyidat bulunan gayrimenkulün sermaye olarak konulabilmesi takyidat sahibinin yazılı muvafakatına bağlıdır. Takyidat miktarının gayrimenkulün bilirkişilerce tespit edilmiş değerinden düşülmeden sermaye olarak konulması veya takyidat miktarının bilirkişilerce tespit edilen değerden fazla olması halinde ise, sözkonusu gayrimenkulün üzerindeki takyidat nedeniyle satılması halinde,

gayrimenkulu sermaye olarak koyan ortağın, gayrimenkulun şirketten çıktığı tarihteki bilirkişi değerini nakden ve defaten ödeyeceğini ana sözleşmede taahhüt etmesi gerekmektedir.

Şirket kuruluşunda, sermaye olarak her türlü hak, menkul ve gayrimenkul malların taahhüt edilmesi halinde bu taahhüt şirketin kuruluşunun tescil tarihinden itibaren yerine getirilir. Sermaye olarak konulan mal ve haklar özel bir sicile (tapu sicili, gemi sicili, trafik sicili, sınai mülkiyet sicili gibi) kayıtlı ise, kuruluşun tescil tarihinden itibaren ilgili sicilde şirket adına tescil ettirilir.

Yönetim Kurulu ve Süresi:

Anonim şirketlerde yönetim kurulu en az 3 kişiden oluşur ve azami 3 yıl süreyle görev yaparlar. Tüzel kişiler yönetim kuruluna seçilemezler, ancak bir tüzel kişinin tescilcisi yönetim kuruluna seçilebilir. Tüzel kişiyi temsilen yönetim kuruluna seçilen kişinin hangi tüzel kişinin temsilcisi olarak seçildiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Bir tüzel kişinin birden fazla temsilcisinin yönetim kuruluna seçilebileceğine dair hüküm ana sözleşmeye konulabilir.

Bu maddede yönetim kurulu üye sayısı, görev süresi ve ilk yönetim kuruluna seçilen kişiler belirtilir. Ancak tedrici kuruluşta ana sözleşme ile yönetim kurulunun tayini zorunlu değildir. Kuruluş genel kurulunda yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi mümkün bulunmaktadır.

Temsil ve İlam:

Anonim şirketler ana sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı takdirde yetkili iki imza ile temsil ve ilzam olurlar. Bu maddede şirketin ne şekilde temsil ve ilzam edileceği hususu belirlenir.

Murakıplar:

Anonim şirketlerde, kuruluşta ana sözleşme ile sonradan genel kurul tarafından seçilecek en az 1 en çok 5 denetçi bulunur. Denetçiler en çok 3 yıl süreyle görev yapabilirler. Denetçiler hissedarlar arasından seçilebileceği gibi hissedar olmayanlar arasından da seçilebilir. Yönetim kurulu üyelerinin usul ve fûrû undan biriyle eşi ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrı hısımları murakıplığa seçilemezler. Görev süresi sona ermiş yönetim kurulu üyeleri ibra olmadıkça murakıp olarak seçilemez. Murakıp 1 kişi ise onun, birden fazla ise yarından bir fazlasının T.C. uyruklu olması.

Bu maddede murakıpların sayısı ile görev süreleri ve ne suretle seçileceklerine ilişkin

düzenlemelere yer verilir. Ayrıca seçilen ilk murakıbın adı soyadı, ortaklar arasından seçilmemişse adres ve uyuşu yazılır. Kuruluştta seçilen ilk murakıpların görev süresi bir yıldır. Tedrici kuruluştta ise ana sözleşme ile murakıbın tayini caiz olmayıp, genel kurul tarafından seçilmesi zorunludur.

Genel Kurul:

Bu maddede genel kurul toplantılarındaki esaslar belirlenir. Toplantının davet şekli, toplantı zamanı, oy kullanma ve vekil tayini, müzakerelerin yapılması ve toplantılardaki toplantı ve karar nisapları ile toplantı yeri hususlarındaki düzenlemeler yer alır. Genel kurulun şirket merkezinin bulunduğu il den başka bir il de yapılabilmesi ana sözleşmede O il in belirtilmesine, yurtdışında yapılabilmesi ise bunun da açıkça ana sözleşmede belirtilmesine bağlıdır.

Toplantıda Komiser Bulunması:

Anonim şirketlerin genel kurul toplantılarının geçerli olabilmesi toplantıda Bakanlık Komiserinin bulunmasına ve toplantı tutanaklarının ilgililerle birlikte imzalamış olmasına bağlıdır.

İlan:

Bu maddede şirkete ait ilanların ve genel kurulun toplantıya çağırılmasına ait ilanların ne surette yapılacağına ilişkin düzenlemelere yer verilir.

Hesap Dönemi:

Şirketin hesap dönemi ile ilgili düzenlemeler bu madde de yapılır. Şirketin ilk hesap dönemi de belirtilir. İlgili defterdarlıktan izin alınması kaydıyla özel hesap dönemi seçilebilir.

Kâr'ın Tespiti ve Dağıtımı:

Şirket kârının dağıtımına ilişkin esaslar ve şartlar ile şirket tarafından ayrılan ihtiyat akçeleri hakkındaki düzenlemeler bu madde de yer alır.

Kanunen ayrılması gereken yedek akçeden başka, hissedarlara, idare meclisi azalarına ve diğer kişilere kârdan sağlanacak hususi menfaatler % .... Olarak ayrı ayrı belirlenir. Kurucu senedi sahiplerine % 10 dan fazla kâr payı ayrılamaz.

Kanuni Hükümler:

Ana sözleşme ile düzenlenmeyen hususlar hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilir.

Kuruluş İzni

4884 sayılı Kanun'un 2 nci maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre hazırlanan [&nbs](#)
[p:](#) Ticaret 2003/3 sayılı Tebliğle
belirlenen,

- Banka,
- Sigortacılık,
- Döviz Büfesi,
- Finansal Kiralama,
- Factoring,
- Umumi Mağazacılık,
- Holdingler,
- Serbest Bölge Kurucusu ve İşleticisi,
- Sermaye Piyasası Kanununa Tabi ve Halka Açık,
- Özel Finans Kurumu,

Şirketlerin kuruluşunda Bakanlığa müracaat edilerek izin alınması gerekmektedir. Bunun dışında kalan anonim şirketler için Bakanlık izni kaldırılmıştır.

Anonim Şirket Kuruluşunun Tescil ve İlanı

Anonim şirketlerin kuruluş işlemleri ana sözleşmenin notere tasdik ettirildiği, (yukarıda sayılan şirketlerde Bakanlıktan izin alındığı) tarihten itibaren 15 gün içinde (EK 1'de) sayılan belgelerle ilgili ticaret sicili memurluğunda tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirilmesi ile tamamlanır.

Anonim Şirketlerde Ana Sözleşme Değişikliğinin Tescil ve İlanı

Ana sözleşmede yapılan her türlü değişiklik Türk Ticaret Kanunu anlamında ana sözleşme değişikliğidir. Bu da ana sözleşmeye yeni hüküm/hükümler konulması; var olan bir hükmün kısmen veya tamamen çıkarılması yahut içeriğinin yada ifadesinin değiştirilmesi şeklinde görülür.

Anasözleşmeyi değiştirmeye yetkili olan organ genel kuruldur. Bu genel kurulun münhasır

nitelikteki yetkilerindedir. Onun için yetki başka bir organa veya kişiye devir edilemez; devredilmiş gibi sonuç doğuracak işlemlerde bulunulamaz. Genel kurulun bu yetkisi çeşitli genel ilkelerle ve başkalarının yetkileri ile sınırlandırılmıştır.

Bunlar şöyle sıralanabilir .

- İç Ticaret 2003/3 sayılı Tebliğle belirlenen şirketlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni,
- Müktesep haklar (pay sahiplerinin bu sıfatla sahip oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz. (TTK. madde 385)
- Emredici yasa ve ana sözleşme hükümleri ile dürüstlük kuralları (Genel Kurulun alacağı ana sözleşmeyi değiştirmeye yönelik karar emredici yasal hükümlerine, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı olamaz). Aksi halde iptal ya da ağır bir müeyyide ile karşılaşır.
- İmtiyazlı pay sahiplerinin hakları (Ana sözleşme değişikliği imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ediyorsa, onların özel kurullarının onayı şarttır. TTK. Madde 389 ve 391)

Çeşitli sebepler ana sözleşmenin değiştirilmesini zorunlu kılabilir.

Türk Ticaret Kanunu önce genel sözleşme değişikliğini düzenlemiş (TTK. Madde 385-390) daha sonra da iki özel sözleşme değişikliği olan sermaye artırımını (Madde 391 ve 395) ve sermaye azaltılması (TTK. Madde 396-398) na ilişkin hükümleri öngörmüştür.

Genel sözleşme değişikliğine ilişkin maddeler hem genel kurulun yetkilerinin sınırlandırılmasına ilişkin hükümleri, hem de değiştirme usul ve işlem sırasını kapsamaktadır.

Anasözleşme Değişikliği İşlemlerinin Safhaları

Yönetim kurulunca değişiklik metninin hazırlanması; değişiklik metninin değişen madde veya maddelerin eski ve yeni şeklini ihtiva edecek şekilde hazırlanmalı ve şirket kaşesi altında imzaya yetkili kişi/kişilerce imzalanması gerekir.

- Değişiklik metninin yönetim kurulunca karara bağlanması,

İç Ticaret 2003/3 sayılı Tebliğde belirlenen anonim şirketlerde, ana sözleşme değişikliği için zin

alınması,

- Değişikliğin Genel Kurulda Karara Bağlanması,

İç Ticaret 2003/3 Sayılı Tebliğde belirlenen şirketlerde Bakanlık izninin alınmasından, diğer şirketlerde ise yönetim kurulunca değişiklik metinleri hazırlandıktan sonra, usulüne uygun olarak toplanan genel kurulda kanun ve ana sözleşmede öngörülen nisaplarla değişikliğin karara bağlanması gerekir. Genel kurul Bakanlıktan izin alınan metni aynen kabul edebileceği gibi bu metinde değişiklik yapabilir. Bu durumda yeniden Bakanlığın onayına başvurulur. Böyle bir başvuruda dilekçede keyfiyet belirtilere genel kurul kararının bir örneği ile yeni duruma uygun hazırlanacak değişiklik metinleri Bakanlığa verilir. Bakanlık izninden sonra yeniden genel kurul kararı alınması gerekmemektedir.

- İmtiyazlı pay sahipleri Genel Kurul Kararı

Ana sözleşme değişikliği için Genel Kurulda alınan karar imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise Genel Kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri bir karar ile onaylamalıdır. (TTK. md.389)

Şirkete muhtelif imtiyazlara sahip payların mevcudiyeti halinde esas sermaye artırımına ilişkin Genel kurul kararlarının her halükarda imtiyazlı pay sahiplerinin özel toplantısında verecekleri kararla onaylamaları şarttır. Artırma kararının imtiyazlı payların sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte olup olmadıkları araştırılmaz. (TTK.m.391)

- Değişikliğin Tescil ve İlanı

Anasözleşme değişikliği işlemleri değişiklikle ilgili son işlem tarihinden itibaren 15 gün içinde (EK 2'de) sayılan belgelerle ilgili ticaret sicili memurluğunda tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirilmesi ile tamamlanır.

Sermaye azaltımında anonim şirketin esas sermayesi hiçbir suretle 50 milyar Türk Lirasından aşağıya indirilemez. (TTK. m. 396-397)

Şirket alacaklılarının haklarının tamamen karşılayacak miktarda aktiflerin mevcut olduğunun tespitine dair mahkemece tayin edilecek üç bilirkişi tarafından verilecek müşterek bir rapor olmadıkça sermaye azatımı yapılamaz.

